

Station Woudsend: ook de locatie is nu historie

Weer is een stukje cultureel erfgoed van de kaart verdwenen. In de Driuwpoelle van maart 2020 hebben we het dichtslibben van de Fokkesloot genoemd. Nu gaat het om een historische plek aan de Oostkant van ons dorp, aan de straatweg vlak na de bocht bij de Welle. We doelen op de locatie van het voormalige Station Woudsend, dat in 1936 is afgebroken en vervangen door een boerderij. De laatste bewoners waren de gebroeders Dijkstra, die klaarblijkelijk geen opvolging hadden. De door leegstand tot ruïne vervallen boerderij is onlangs afgebroken. Daarmee is de oorspronkelijke locatie van de pleisterplaats historie. We geven u een kleine terugblik op het Station, waarbij vooral gebruik is gemaakt van advertenties en artikelen uit de krant.

Station Woudsend was een pleisterplaats voor reizigers

Het was een herberg met stalling voor de paarden. Hier konden de reizigers wat eten en drinken en de paarden konden worden gevoerd.

Op de foto zien we het station rond 1900 met voerkribben en ook al een fietsenrek. De advertentie daaronder uit de Leeuwarder Courant van 20 augustus 1858 vermeldt ook nog een "stalling, schuur en weide". Uit een latere advertentie blijkt dat er 10 koeien gestald konden worden. Het station had dus ook nog een agrarische functie.

Foto collectie Fries Scheepvaart Museum Sneek

De Notarissen T. S. VAN DER LEIJ te Langweer en G. ZANDSTRA te Balk zullen, na bekomene regterlijke magtiging, op Donderdagen den 2 September 1858, provisioneel, en den 16 September daaraanvolgende, finaal, telkens des nademiddags ten 2 ure, in na te melden Herberg, in het openbaar, tegen genot van strijk- en verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Eene HUIZINGE, HERBERG met STALLING, SCHUUR en WEIDE, staande en gelegen aan den Straatweg van Sneek naar de Lemmer, *Station Woudsend* genaamd, onder het behoor van het dorp Teroele, bekend ten Kadaster van de gemeente Langweer sectie E nos. 1849, Huis en Erf, voor eene grootte van 10 roede 85 el, en 1835, Weiland, 2 bunder 10 roede 8 el; te aanvaarden op St. Petri en den 12 Mei 1859; thans in gebruik bij de eigenaars, de Weduwe en Erven Johannes Wiebes Hettinga, en zulks in twee perceelen, nader bij billetten te omschrijven.

Locatie Station aan de straatweg was ideaal

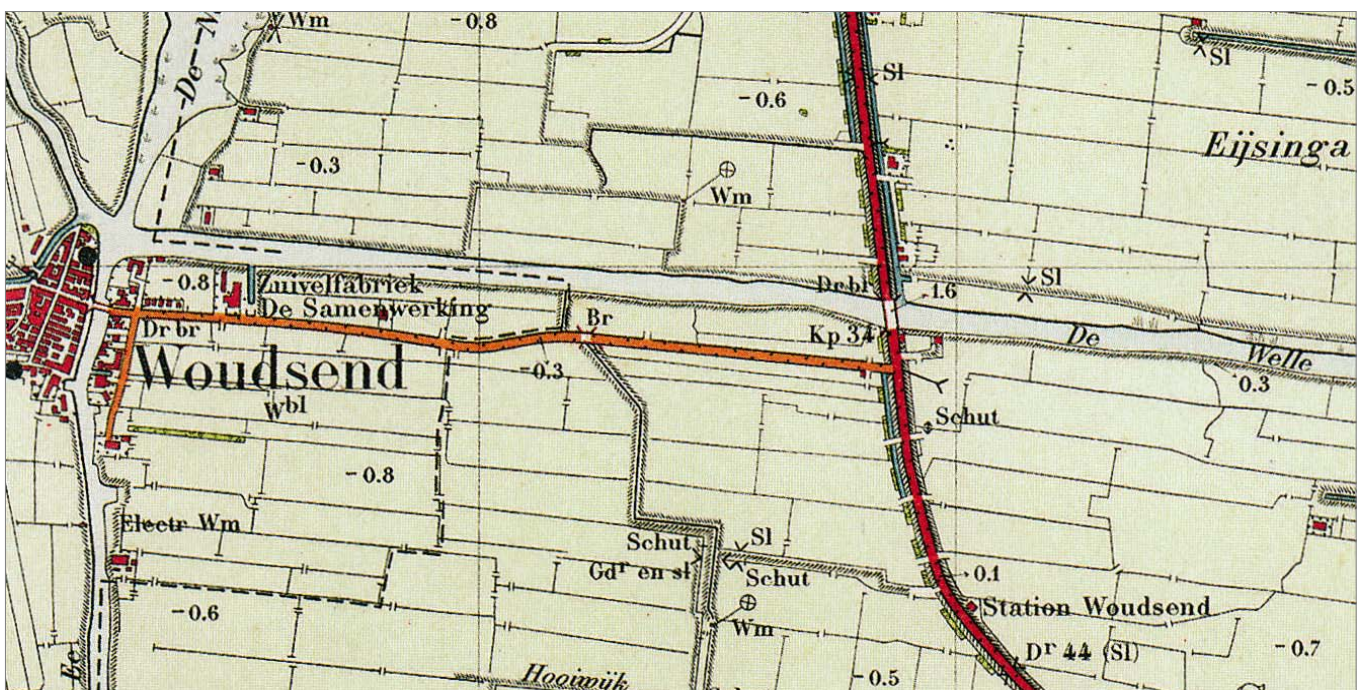
Tot de 19^e eeuw ging het meeste vervoer over water. De enkele onverharde landwegen waren moeilijk begaanbaar en vooral in herfst en winter soms helemaal niet. Daar kwam een verbetering in door de aanleg van verharde straatwegen. In 1843 is de straatweg van Lemmer naar Sneek opgeleverd. Dat betekende ook de ontsluiting van

Woudsend over de weg, eerst doormiddel van een onverharde zandweg. Deze weg liep Zuidelijker dan de huidige weg en maakte ook nog een knik zoals blijkt uit de kaart van Eekhoff uit 1851. Een brug was er nog niet, dus moest men met een pontje (overzet) de Ee worden overgevoerd.

Waar de zandweg (rijweg op de kaart, ook wel hulpweg genoemd) de straatweg raakt, is omstreeks 1850 het Station Woudsend gebouwd. Dat was toen een ideale locatie voor een pleisterplaats voor de reizigers van en naar Woudsend. De diligence van Lemmer naar Sneek visaversa had hier een halte. In 1860 is een begin gemaakt om Woudsend ook aan de westkant te verbinden met de straatweg. Eerst werd er een verharde grintweg aan-

gelegd, evenwijdig aan De Welle. En in 1863 werd de eerste brug over De Ee gebouwd. Omdat de kruising met de straatweg nu noordelijker kwam te liggen en niet meer tegenover de herberg, zal dit wel een aderlating voor Station Woudsend zijn geweest. Op de kaart uit 1932 is dit goed te zien; de nieuwe weg is rood ingekleurd. Deze kaart is al niet meer actueel, door de aanleg van de nieuwe Wellebrug dicht bij het dorp.

Station Woudsend was niet alleen op reizigers georiënteerd

Dat blijkt uit de verschillende advertenties in de Leeuwarder Courant. Voor het trekken van een ander soort publiek werden door de kastelein diverse evenementen georganiseerd, met een voor die tijd behoorlijk bedrag aan prijzengeld. Dat dit niet altijd vredig verliep is te lezen in een artikel uit de krant van 10 oktober 1862. Ook vonden er veilingen plaats van hooilanden en boelgoed van boerderijen.

In sommige advertenties wordt verwezen naar het dorp Teroele en niet naar Woudsend. Tot de gemeentelijke herindeling in 1984 behoorde de locatie van het Station tot de gemeente Doniawerstal en niet tot (destijds) Wymbritseradeel. Het dichtbij liggende dorp was Teroele, aan de oostkant van het Koevordermeer.

Harddraverij en Hardloopen, op het Station WOU D S E N D, aan den Lemster Straatweg.

Met toestemming van het Edel Achtbaar Bestuur gedenkt de Kastelein M. J. MINNEMA, op het Station Woudsend, op Vrijdag den 10 October e. k., te laten Verharddraven, door Paarden, die nog geen prijs of premie, onder den Man, hebben gewonnen en tot genoeg van Keurmeesters zijn, **om een PRIJS nader te bepalen.** Aangifte voormiddags 11 uur, Draverij precies 2 uur; en Zaterdag den 11 October e. k., Hardlooperij van ongehuwde Manspersonen, **om een PRIJS nader te bepalen.**

STATION WOU D S E N D,

(gem. DONIAWERSTAL), 10 October 1862.

Heden had alhier de aangekondigde **Harddraverij** plaats, door Paarden, welke geen Prijs hadden gewonnen.

Elf flinke Paarden dongen naar den uitgelooften Prijs, die behaald werd door het Paard van den Heer J. H. KOOPMANS te Delfstrahuizen, bereden door den Pikeur **S. de Boer**, van Arum.

Het aangename herfstweder begunstigde dit volksvermaak, en werd dan ook door een groot aantal inwoners van het nabij gelegen dorp Woudsend bezocht, aan wien men zoo duidelijk kon zien, dat — nu de Kermis in hunne woonplaats is afgeschapt — zij toch genegen waren eenig vermaak te hebben en daarom hunne officers daarvoor in eene andere Gemeente bragten.

Tot het tijdstip dat de Prijs aan den overwinnaar was uitgereikt, is alles in behoorlijke orde afgelopen; enkele toeschouwers hadden gaarne gezien dat bij dit volksvermaak eene behoorlijke Policie ware geweest.

Mogt de ondernemer aangemoedigd zijn, dan wenschen wij, dat bij eene volgende gelegenheid in zijn eigen belang en om het Publiek meerder genoeg te geven, omtrent de noodige maatregelen zullen genomen worden.

BILLARDPARTIJ bij JAN P. DE JONG, op het Station *Woudsend*, op Donderdag 30 December 1880.

PRIJS f 20. — PREMIE f 5.

Inleg f 1.

Aanvang 's avonds 5 uur.

Teroelster Kermis.

HARDDRAVERIJ MET PAARD EN CHAIS,

Donderdag 14 October 1875,

bij den Kastelein JELLE J. KAMPSTRA, op het *Station Woudsend* onder Teroele, om

Een Prijs van Vijftig Guldens, door Paarden welke geen geadverteerden Prijs hebben gewonnen.

Aangifte vóór 's namiddags één uur.

Aanvang der Draverij precies twee uur.

Station WOU D S E N D.

Hardrijderij op Schaatsen

DOOR MANNEN

die niet hooger dan f 10 hebben gewonnen, op Dinsdag 15 Februari 1887.

PRIJS f 20. PREMIE f 5.

Aangifte bij JAN P. DE JONG vóór 11 uur.

Harddraverij met Paard en Chais

EN
Keuring van Tuigpaarden

te *STATION—WOU D S E N D*, op Woensdag 19 September e. k., door Paarden die niets hebben gewonnen.

Zie verder de biljetten.

JAN P. DE JONG.

Belangrijke verhuring.

De Notaris T. S. VAN DER LEIJ te Langweer gedenkt op Saturday den 4 Junij 1859, des nademiddags ten 2 ure, ten huize van M. J. Minnema, Kastelein op het station Woudsend onder Teroele, tegen uitloving van strijken en verhooggeden, te verhuren:

De **LANDEN**, gelegen te Teroele, behoorende tot de Zathe laatst in gebruik geweest bij Jolle Wiebrens Landman, groot ongeveer 34 bunders 1 roede 52 ellen, en zulks in 12 perceelen, nader bij biljetten te omschrijven, om tweemaal te hooijen en niet te weiden.

Conditien te vernemen ten Kantore van den genoemden Notaris.

Kastelein van Station Woudsend wordt genoemd in een rechtszaak

Het gaat om een diefstal van een koe, gepleegd in juli 1880. De kastelein van Station Woudsend heeft meegewerkt om de dief door de politie te laten arresteren. Het artikel geeft ook een mooi sfeerbeeld van die tijd.

Daarna stond terecht P. V., 39 jaren, geboren te Hontenisse, laatst wonende te Amsterdam. Hij was den 3 Julij met de Lemsterboot naar Friesland vertrokken, om daar een koe te stelen en te verkoopen. 's Nachts 3 uur aangekomen, volvoerde hij dadelijk dit plan en ging met de koe, die hij uit een land onder Follega genomen had, naar Sneek. De eigenaar J. J. de Haan kwam circa 4½ uur met zijn knecht in dat land, waar hij spoedig het beest vermiste. Het niet vindende in een der sloten en vernemende, dat er een man met een koe den Sneekerstraatweg was opgegaan, liet hij dadelijk inspannen en reed ook dien weg op. Daar ziet hij een man met een koe, welke hij als de zijne herkent, maar rijdt door naar de nabijzijnde herberg „het Station Woudsend”. Hij wacht hier dien man op, maakt zich als de eigenaar der koe bekend en verlangt deze terug; P. V. beweert de eigenaar te zijn en geraakt met den kastelein in onderhandeling om de koe aan dezen te verkoopen. Eindelijk worden ze het over den prijs eens, voor f 50 zou de kastelein koper zijn waarop P. V. maar in huis moest komen. Hier nog wat aan de praat gehouden, kwam er een rijksveldwachter, die hem arresteerde; de landbouwer de Haan had n.l. met den kastelein afgesproken dat deze dien man aan de praat zou houden door de koe te koopen — intuschen haalde hij met zijn rijtuig den naastbijwonenden rijksveldwachter.

In 1936 wordt Station Woudsend afgebroken

Door de komst van het gemotoriseerde vervoer had de pleisterplaats op deze locatie geen bestaansrecht meer. De eigenaren, de familie Dijkstra, liet er voor in de plaats een boerderij bouwen.

Verdwindende gebouwen aan den rijksstraatweg Follega—Wellebrug.

FOLLEGA, 18 Juni. Aan den rijksstraatweg van hier tot den weg naar Woudsend gaan een paar gebouwen verdwijnen welke reeds direct na den aanleg van den Rijksstraatweg aanwezig waren.

In de eerste plaats het tolhuis nabij Spanenburg, waarin eerst steeds een tolgaarder woonde en tol inde, maar al sinds jaren niet meer als zoodanig dienst doet, doch wordt gebruikt als woonhuis. Het verdwijnt op bevel van den Rijkswaterstaat.

Het andere gebouw, ook even oud als de rijksweg, is 't café Station Woudsend. eertijds de pleisterplaats van 't loopende of rijdende volk, waar soms veel drukte heerschte. Eerst kwam de fiets van de klandizie afsnoepen.

Toen later de auto's op den weg kwamen en nog later de autobussen een deel van 't verkeer opslokte, zat er heelemaal geen bestaan meer in het café. Het zal nu worden afgebroken en er verrijst een boerderij.

Rond 1900 waren er plannen voor een station in Woudsend

De Maatschappij Gaasterland had in 1899 grootse plannen voor de bevordering van het toerisme in Gaasterland, door de aanleg van een tramverbinding. De tramweg zou beginnen op het station van Stavoren en via onder andere Ypecolsga en Woudsend richting Sneek gaan. Door problemen met de financiering en de Eerste Wereldoorlog zijn de plannen nooit uitgevoerd.

Gooi niet weg!

wat voor onze Historische Kring erg waardevol kan zijn: documenten, boeken, foto's, dia's enz.

Historische Kring Woudsend

Secretariaat: A.H. Trompstrjitte 18
tel. 0514-591951
e-mail: hkwoudsend@gmail.com

2020: Boerderij afgebroken

Na jaren van leegstand is dit jaar de boerderij, die in de plaats kwam van Station Woudsend, afgebroken. De foto hierboven is gemaakt op 14 januari 2019.

Foto: Siemon de Vries

Douwe Zondervan
(e-mail: hkwoudsend@gmail.com)